

1938

SVĚT PŘED BOUŘÍ

METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU

(2. STUPEŇ ZÁKLADNÍCH ŠKOL A ODPOVÍDAJÍCÍ ROČNÍKY VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍ)

Časová dotace:	45 minut (možné použít i pro delší časovou dotaci)
Způsob práce:	skupinová práce, individuální práce, čtení s porozuměním
Klíčová slova:	Mnichovská dohoda a její důsledky, rok 1938 v mezinárodních souvislostech

Výukové cíle:

Aktivity realizované pomocí jednotlivých cvičení předkládaného pracovního listu vedou žáky k porozumění klíčovým momentům roku 1938. Tím je míněno především ohrožení Československa agresivní zahraniční politikou hitlerovského Německa, podpis Mnichovské dohody a následné odtržení pohraničních oblastí. Žáci pracují s dobovými prameny (obrazovými, písemnými). Důraz je kladen na propojení československých a světových dějin, na vnímání dějinných událostí v mezinárodním kontextu. Žáci interpretují dopad „velkých světových dějin“ na každodenní život obyvatel Československa. Výukový materiál vede žáky k rozvíjení jednotlivých klíčových kompetencí podle RVP.

Obrázky v hlavičce pracovního listu: 1. *Pečeť (a razítko) říšského komisaře pro sudetoněmecké oblasti Konráda Henleina (1898–1945), který byl do této funkce jmenován Adolfem Hitlerem dne 1. 10. 1938 (funkce zanikla 30. 4. 1939 a nahradila ji funkce říšského místodržícího v říšské župě Sudety).* 2. *Odznak Stráže obrany státu (SOS).* Tato ozbrojená složka působila v Československu v letech 1936–1939. Mezi její úkoly patřila ochrana neporušitelnosti státní hranice a nedotknutelnosti státního území, podílela se na ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti, vypomáhala při úkonech celní správy. SOS zpočátku tvořilo pouze četnictvo, Finanční stráž a státní policie (později též další spolehliví občané). V případě akutní nepřátelské hrozby měla za několik hodin obsadit hranice a poskytnout tak československé armádě určitý čas na přípravu.

1. Uveďte vyučovací hodinu evokací pomocí dobových novinových titulků, jež reagují na podepsání Mnichovské dohody dne 30. 9. 1938. Vyzvěte žáky, aby odpovídali na otázky, které titulky doprovázejí. Nechte žáky pracovat a diskutovat ve skupinách, poté si projděte otázky společně. Aktivitu doprovází slepá mapa Československa, v níž jsou zakresleny pohraniční oblasti odstoupené na základě Mnichovské dohody a první vídeňské arbitráže Německu, Maďarsku a Polsku. Žáci mohou doplňovat též názvy vyznačených měst (*Plzeň, Praha, České Budějovice, Olomouc, Brno, Ostrava, Bratislava, Košice, Užhorod*).

Doporučená literatura ke studiu tématu „Svět před bouří“:

- Brandes, D., *Sudetští Němci v krizovém roce 1938*, Praha 2012.
Ellinger, J., *Neville Chamberlain: od usmířování k válce. Britská zahraniční politika, 1937–1940*, Praha 2009.
Čelovský, B., *Mnichovská dohoda 1938*, Šenov u Ostravy 1999.
Gebhart, J., *Druhá republika 1938–1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha 2004.
Heranová, M., *Diplomatická jednání před Mnichovskou konferencí 1938*, in: *Historický obzor*, roč. 17, č. 3/4, 2006, s. 87–93.
Kershaw, I., *Hitler. 1889–1936: Hybris*, Praha 2004.
Kvaček, R., *Československý rok 1938*, Praha 2011.
Kvaček, R., *Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933–1937*, Praha 1966.
Lukeš, I., *Československo mezi Hitlerem a Stalinem: Benešova cesta k Mnichovu*, Praha 1999.
Neville, P., *Hitler a appeasement: britský pokus zabránit druhé světové válce*, Líbeznice 2008.

NÁRODNÍ
MUZEUM

2. **dotkni se!**
století!

2. K uvědomění si problematiky pomnichovského vývoje a jeho reflexe v československé společnosti slouží úryvek z článku, který otiskl *Večerník Práva lidu* dne 2. 10. 1938. Po přečtení textu ponechte žákům čas na zamyšlení nad úkoly doplňujícími text úryvku. Poté proberte jednotlivé úkoly společně. K evokaci problematiky slouží mapa zobrazující pohraniční oblasti Československa, které připadly na základě Mnichovské dohody nacistickému Německu (*Wir danken unserm Führer*, tj. *Děkujeme našemu vůdci*) a fotografie plynové masky z roku 1938 (během tohoto roku se objevovaly v periodikách instrukce k jejich použití). Plynové masky museli jejich vlastníci udržovat v pořádku a mít schválené provedení i typ.

3. Přejděte k aktivitě č. 3. Nechte žáky samostatně doplnit chybějící místa v textu (metoda tzv. rychlého čtení). Doplnovačka obsahuje pro usnadnění práce pomocnou tabulku, v níž jsou vynechané výrazy uvedeny v nominativu.

4. V aktivitě č. 4 mají žáci za úkol vyluštit křížovku, jejíž tajenka ukrývá příjmení britského politika Waltera Runcimana (1870–1949), který vedl v srpnu a září roku 1938 diplomatickou misi Velké Británie do Československa. Úkolem tzv. Runcimanovy mise bylo zprostředkování jednání mezi Sudetoněmeckou stranou a československou vládou.

1.	K	O	N	R	A	D														
2.			M	U	S	S	O	L	I	N	I									
3.		B	E	N	E	Š														
4.		N	A	C	I	S	M	U	S											
5.				I	T	Á	L	I	E											
6.				M	O	B	I	L	I	Z	A	C	E							
7.	D	A	L	A	D	I	E	R												
8.			A	N	Š	L	U	S												

5. Následuje aktivita č. 5 – „Jsou tato tvrzení pro rok 1938 pravdivá?“ Žáci pracují samostatně nebo ve dvojicích.

6. K závěrečné reflexi slouží aktivita „Historie za zdmi muzea ukrytá...“, která si klade za cíl představit žákům sbírkový předmět z depozitářů Národního muzea, jenž se vztahuje k tématu předkládaného pracovního listu. V tomto případě jsme zvolili pamětní hedvábný šátek vyrobený u příležitosti 20. výročí vzniku Československa.

Rozdělte žáky do pracovních skupin a nechte je diskutovat nad otázkami doprovázejícími fotografií sbírkového předmětu (otázka č. 1 – *Jan Žižka, sv. Václav, kněžna Libuše*).

Na závěr položte žákům otázky:

- 1) Jaká atmosféra vládla v československé společnosti v roce 1938?
- 2) Ovlivnila Mnichovská dohoda sebevědomí českého národa?

Zdroje dostupné online:

www.esbirky.cz – sbírkové předměty z muzeí.

Fotokopie Mnichovské dohody: <http://jirikukucera.files.wordpress.com/2011/03/mc3bcnchner-abkommen1.pdf>

Reakce československé armády na Mnichovskou dohodu: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095687448-historicky-magazin/208452801280044/video/>

Stráž obrany státu a henleinovci: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095687448-historicky-magazin/208452801280032/video/>

Tento materiál vznikl v rámci projektu „Dotkni se 20. století!“, který je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR.

www.dvacatestoletí.eu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ